

Lehetőségek a mezőgazdaságban

A demokrácia

9. Hozzáértő emberek első szóra megmondják, milyen mélyen kell szántani, mikor kell vetni, és mikor aratni, hogy bő termésünk legyen. A közbeeső időszakot is beosztják, szinte napokra, megméri mennyi tápanyag kell, tudják, mennyi esőre és mennyi napsütésre lenne szükség — de ki mondja meg, mekkorát kell előbbre lépünk a szocialista demokrácia útján? Messziről lát-szik, ha az egyik szövetkezet kevesebbet termel, mint a szomszédja, de nehezebb ész-revenni, ha a szövetkezeti egyetértés tájkán az egyik-ben félreértések adódnak. Könnyebb eltakarni ezeket a félreértéseket, vagy százfélé magyarázatot lehet rájuk ke-rezni. Csak hogy nem olyan kifelé mutogatás játék a szö-vetkezeti demokrácia, hanem a legalapvetőbb és legbel-sőbb ügyek egyike. Nem föl-felé kell bizonyítani, jelen-tésekben összegezni, benne kell élni. És hogy benne ál-hessünk, meg kell teremteni; ha megvannak az alapjai, to-vább kell építeni, hogy aki „lakja”, még jobban érezze benne magát. A Központi Bi-zottság márciusi ülésének közleményében aláhúzásra kínálja magát ez a mondat is: „Határozottan fel kell lépni a szövetkezeti demokráciát lebecsülő nézetek és a gyakorlat ellen.” Nézet is van tehát, és gyakorlat is, itt-ott, amely egyszerűen azt mondja, más a termelés, és más a demokrácia.

Valóban más? Tervek ír-ják elő, miből mennyit kell termelni. Nem érzélegni kell, nem magyarázatni, nem bo-csanatot kérni sűrű kézdör-zsöletések között, hanem keményen dolgozni — mond-ja a vezető. Abban igaz van, hogy a demokráciát nem a munka helyett találták ki. Aki csak „dumálni” szeret, és nem dolgozni, aki százszor elcsúsz a vélt igazát és elkép-zelt sérelmét, csak dolgozni ne kelljen, annak legalább annyira semmi köze sincsen a szövetkezeti demokráciá-hoz, mint annak a hatalmas-kodó embernek, aki mindent félkézzel söpör le az asztal-ról, ha nem őt dicsőítik.

A szövetkezetnek lételeme, világrahozója és fenntartója a demokrácia is, meg a mun-ka is. Ha mindkettőt komo-lyan vesszük, egyikkel szem-ben soha nem jászhatjuk ki a másikat. De külön lapra sem írhatjuk föl a kettőt, annyira összetartoznak.

A szövetkezeti demokrá-cának fórumai vannak. Le-het, hogy elég, lehet, hogy kevés, de tény, hogy ezek a fórumok ritkán élnek lehető-ségeikkel. Megint arra a pél-dára utalok, hogy egyik szö-vetkezetben a tagok leváltot-ták az elnököket. Nagyon el-mérgesedett a helyzet, akkor már más megoldás nem volt. Előtte sem lett volna? A sok fórum közül egyik sem mondta meg az elnöknek időben, hogy álljon meg, és a szövetkezet nem rendszá-bályozta meg saját vezetőjét. A mulasztás legnagyobb ká-rát maga a szövetkezet látta.

Sokszor hallani egyik-má-sik bizottság beszámolójában, hogy munkaterv szerint vé-gézték munkájukat, ennyi-szer meg ennyiszor üléseztek. Fontos állomása a bizottság munkájának az ülés, hiszen itt foglalják össze tapasztala-taikat, de beszámolni mégis-csak a munkáról magáról kellene. Erről, sajnos, ritkáb-ban esik szó, olyasféle meg-fontolások alapján, hogy nem jó fölkeverni a kedé-lyeket, örüljünk, hogy túl vagyunk rajta. Hányszor megbízhatná a közgyűlés az ellenőrző bizottságot rögtön, amikor a házszábrepedések először láthatók, hogy járjon a végére, és előzze meg a nagybőb bajt, ha akár a ház-szábrepedéseket is megmutat-nák.

Hatalmas erő van a de-mokráciában. Ha van, úgy működik, mint a páternosz-ter: fölfelé is, lefelé is szál-

lít. Érzékeny szerkezet, a túlterhelést is, meg az üres-járatot is észreveszi. Van vezető, amelyik azt mondja, csak kolonc a nyakában az egész, és egyébként is a bi-zalmatlanság jele. Ha őt megválasztották, mert érti a dolgát, akkor hagyják rá, és ne beszéljenek bele. Ha vi-szont nem érti, vagy úgy lát-ják, hogy nem érti, váltsák le. Kevés az ilyen vezető, egyre kevesebb, pedig egyre több jó szakember kerül ve-zetői székbe a szövetkezetek-ben. Azt is mondhatnánk, vezetői intelligencia kérdése is, hogy valaki valamilyen elképzelt hatalom emberének tartja magát, vagy a szövet-kezeti demokrácia igen fon-tos fogaskerekének.

A „tehen farától” nem le-het látni a szövetkezet szöve-vényes ügyeit — János bácsi, a tehenész tehát ne szóljon bele? A traktor kormányától sem látszanak a piaci viszonyok, és az állami desztön-zők — a traktoros se beszél-jen? Valóban nem a tehe-nész dolga eldönteni, meny-nyi sárgarépát termeljenek, és valószínű, hogy a traktor-os sem tudja megmondani, milyen legyen az abrak a göbölők előtt, de legtöbb-ször nem is akar egyik sem belebeszélni a másik dolgá-ba. De a magáét tudja. Ret-tenetes nagy önteltség kelle-ne azonban azt hinni, hogy a tehenészek és traktorosok dolga fölülről, a vezetői posztról látszik legjobban. Aki lemond arról, hogy a legilletékesebbek segítségét igénybe vegye, kimondhatat-lanul sokat veszít.

Láttam elnököt, aki elin-dult valahová, de igen ritkán ért oda. Minden táblában megállította valaki, minden-ki mondott valamit, arra vá-laszolnia kellett, vagy leg-alább meghallgatnia. Ez a dolga az elnöknek, vagy az, hogy mindig ott legyen, ahol leginkább szükség van rá? Ez is, az is. Csak hogy ez az elnök hamarabb elhasználdí-k, mint az, amelyik asztal mellett ül, és a messziről jött emberekkel hosszan elbeszél-get.

Rosszul dolgoznak idegpá-lyáink, ha a szövetkezeti de-mokrácia hallatán mindig az elnök jut eszünkbe. Oka van persze ennek is, hiszen a „páternoszter” lefelé szálló ágán úgy tűnik, nincs is szükség demokráciára. A munkát el kell végezni, dol-gozni kell, egyszerűen utasí-tgatni kell, egyszerűen utasí-

tás dolga, hogy a parancs célba érjen. Minden év első nagy nekifutása az aratás. Napokkal mázsákat lehet nyerni. Meg kell mondani, melyik gép hol dolgozzon, is-merjük a teljesítő képességét, előre ki lehet számítani, mi-kor fejezzük be. Mégis az tapasztalható, ha nem futár jön, és parancsot hoz, ha-nem minden gondot megbe-szélnek kezdés előtt, több szem kerül a magtárakba. Sok múlik azon, ki kinek a váltótársa, figyelni kell rá. Bonyolultabb szerkezet az ember, mint a legmodernebb gép, éppen rá ne figyeljünk?

Azt hiszem, itt a lényeg. Ha egy ember azt gondolja magáról, hogy fontos — mert meggyőződött róla —, rögtön másképpen dolgozik. Márpe-dig ha dolgozik, akkor fon-tos! Akármilyen dolga, akkor is. Ne kerüljessük, mondjuk ki, gazdasági érdeke is a szö-vetkezetnek, hogy a demokrácia kibontakozzék. Aki te-hát csak forintokkal és má-zsákkal tud mérni valamit, az is vegye észre. Van azon-ban másik oldal is. Olyan finom szerkezet az ember, dolgozva is, pihenve is sze-reti jól érezni magát. Pár évvel ezelőtt még azt hallot-tam, nem a demokrácia kell ide, hanem a pénz. Tölem mint 1200 orvosnak, az 1140 jogásznak, a 140 különféle művésznek stb. A lakásgon-dok enyhítése érdekében ki-fejleszt erőfeszítés messzeme-nő elismerést vált ki az ér-telmiségiek körében is, de azt megkérdőjelezzük: szük-ségszerű-e, hogy a járulé-kos beruházásokkal, a böl-csödök, óvodák építésével, a kulturális intézmények fej-lesztésével hosszú évek óta lépéshátrányban vagyunk. Mivel a városban kevés a mozi, Újszegeden és Tar-jánban is nagyon hiányzik, többen fájlatják a Szabad-ság mozi bezárását.

Ebben a sorozatban emlí-tettük, felelősségre vontak egy tehenészt, mert durván bánt az állatokkal. Kibájt velük. Ennyire finomodnak az állattartás módszerei. Ke-vesebb tejet ad a tehen, ha rosszul bánnak vele. Ennek a felismerésnek az árnyéká-ban kimondhatatlanul idő-szerűtlen figura, aki ember-társaival szemben akar dur-va lenni.

Miért olyan fontos, hogy mindenki jól érezze magát? Munkája arányában termé-szetesen. Azért, mert hiába hirdetjük országosan az ígét, hogy ennyit fejlődünk, any-nyit léptünk előre, ha valaki a saját bőrén nem érzi. Arra megy ki a játék régóta, hogy a társadalom minden tagja magának érezze az orszá-got, rezervátumként sem ma-radhatnak olyan zugok, aho-vá a nagy széljárás, a tiszta levegő nem jut be.

Horváth Dezső

Távlati vízrendezési terv

A Magyar Hidrológiai Társaság — a műszaki hónap keretében — Szegeden, a Technika Házában tartott összejövetelen megvitta Csongrád megye vízrendezé-sének helyzetét és a távlati terveket.

Dr. Pálfi Imre többek között elmondta, hogy a megyében 1975-ben 740 mil-lió forint kárt okozott a szántóföldön a belvíz. Mind-ez csupán a közvetlen kár,

nincs benne az, mely köz-vetve jelentkezett. Ugyan-ekkor a belterületen több mint 4 ezer épület rongáló-dott meg. Szükségessé vált ezért egy hosszú távú, 15 éves terv készítése, amely többek között meghatározta a munkák sorrendjét, to-vábbá azokat az eszközöket, amelyekkel a víz gyorsan a folyómedrekbe továbbítha-tó.

Kétmillió tulipán, együttműködéssel

A csepeli Duna Kertészeti Mgtsz-ben holland—magyar kooperációs megállapodás alapján foglalkoznak tulipán-hagyma-termesztéssel. A szö-vetkezet az idén tavasszal szabadföldi kertészetében több mint kétmillió szál tulipánt nevel szaporításra, holland hagymákból.

Várospolitikai tanárszemmel

Két és fél órát beszélget-tünk a Tömörkény gimná-zium néhány tanárával. A téma — várospolitikai célki-tűzéseink és az értelmiség — a jelenlevők mindegyikét szólásra bírta, de úgy tűnt, részleteiben nem ismerik a megoldásra váró problémá-kat. Ennek oka pedig az, hogy náluk esetleges az in-formáció. Főleg a pártönki-vüliek teszik ezt szövé, akik a pártnapokon, a testületi értekezleteken kívül alig hallanak a város gazdago-dásának lehetőségeiről. A rádióban, tévében meghall-gatnak minden Szegedről szóló adást, mivel azonban ebből nem láthatják az ösz-szefüggéseket és az egész koncepciót, néha tehetetlen-nek érzik magukat, s egy ki-csít illetéktelennek a bele-szólásra.

A beszélgetés alaphangja: Szegednek nincs szégyenkez-nivalója, a hasonló nagysá-gú városokkal állja a ver-senyt. Ebben nyilván szere-pe van annak az 1800 mű-szaki és agrármérnöknek, a közel 400 közgazdásznak, a 3580 pedagógusnak, a több mint 1200 orvosnak, az 1140 jogásznak, a 140 különféle művésznek stb. A lakásgon-dok enyhítése érdekében ki-fejleszt erőfeszítés messzeme-nő elismerést vált ki az ér-telmiségiek körében is, de azt megkérdőjelezzük: szük-ségszerű-e, hogy a járulé-kos beruházásokkal, a böl-csödök, óvodák építésével, a kulturális intézmények fej-lesztésével hosszú évek óta lépéshátrányban vagyunk. Mivel a városban kevés a mozi, Újszegeden és Tar-jánban is nagyon hiányzik, többen fájlatják a Szabad-ság mozi bezárását.

Tudják, értik, hogy a szín-ház felújítása, a jó hírű ope-ratársulat működtetése ér-dekében aligha volt más le-hetőség, ez mégis minduntá-lan fölvetődik. Úgy vélik, egy-egy konkrét várospolitikai kérdésben gyakrabban kellene összegyűjteni az ér-telmiségiek véleményét, sa-z életrevaló ötleteket felhasznál-ni. Senki nem sértődne meg, ha ugyanakkor meg-mondanák neki: javaslatai irreálisak, megvalósításukra nincs pénz. Elhangzott: Sze-geden is több egészségügyi dolgozóra lenne szükség, a Tömörkényben mégiscsak egy szakközépiskolai osztályt oktatnak. Az érdeklődést jól érzékelteti a kétszeres túlje-lentkezés, miért nem lehet tehát több fiatal képezni?

Örvendtes — húzták alá —, hogy az értelmiség belső struktúrájának megváltozá-sa következtében a megyé-ben több mint 300 százalé-kkal nőtt például az agrár-értelmiségiek száma. De mintha az öntudat és ál-do-zatkészség nem állna ezzel arányban. A falvakban még mindig a pedagógusok vál-lalnak többet a közművelő-dés, a lakosság érdeklődésé-nek állandósítása érdeké-ben, ilyen irányban is tevé-kenykedő agronómust alig látni. Ez igaz. A szocialista életmódra és önzetlenségre a pedagógusok sok szép példát adnak, munkájukat jó szív-vel, elsősorban a diákok há-lájáért látják el.

Tudnak arról a Tömör-kény gimnáziumban is, hogy más értelmiségiek körében olykor elhangzik a vád: a pedagógus „szemellenzós”, nem érdekli az országot, a vá-ros helyzete, bezárkózik az iskola falai közé. Ez ellen élénken tiltakoztak. Ha ők

elfordulnának a külvilágtól, ha nem tartanának lépést a hazai és a nemzetközi kér-désekkel, ha közömbösen szemlélnék a várospolitikát, akkor önmagukat tennék le-hetetlenné. A pedagógusnak jól tájékozottnak kell len-nie annál is inkább, mert a diákok záporoztatják a kér-déseket, s azokra rögtön vá-laszolni kell.

Tökéletesnek mondható te-hát a szegedi várospolitikai? Nem valószínű, hogy erre akár a tanácselnök is igen-nel válaszolna. Minél szeb-bé, vonzóbbá formálódik a város, annál rohamosabban növekszenek az igények, an-nál jobban halmozódnak a föladatak. Aki ma kétszobás lakásban lakik, annak hol-nap háromszobás kell, ha jelenleg megfelelő a tömeg-közlekedés, a jövőben bizo-nyosan bővítésre-javításra szorul, esetleg szükség lesz a gyakran emlegetett trolibuszok beállítására is. A né-pes diákseregnek még jobb otthont kell itt kialakítani, például jégpályaépítéssel, még több sportolási lehető-ség megteremtésével. Per-sze, hogy vannak fogyaté-kosságok. A beszélgetés so-rán azonban világossá vált, hogy az értelmiségiek zöme tudja: a hiba nem annyira a vezetésben, sokkal inkább a végrehajtásban, a hanyag, rossz munkában keresendő. A város vezetőitől azt vár-ják, hogy megfelelő intézke-désekkel tegyék lehetetlen-né a fegyelmezetlenséget.

Végül hangsúlyozták: a várospolitikai megvalósítá-sának legfontosabb feltétele a bizalom, a jó közhangulat és politikai légkör. Ez pedig a Tömörkény gimnáziumban is megvan.

F.N.L.

Véradók kitüntetése

A Magyar Vöröskereszt Szeged városi vezetősége teg-nap, kedden délelőtt a váro-si tanács dísztermében ren-dezte meg a többszörös vér-adók és véradó szervezők kitüntetésű ünnepségét. Dr. Várkonyi László, a városi szervezet elnöke köszöntötte a vendégeket, köztük az el-nökségben helyet foglaló dr. Schmidt Józsefet, a vá-rosi pártbizottság munkatár-sát, Szalma Gézánét, az SZMT főmunkatársát, dr. Török Juditot, a Vöröske-reszt megyei titkárát.

Bányainé dr. Birkás Mária, a városi tanács elnökhelyet-tese mondott ünnepi köszön-tőt. Szólt arról, hogy a vér-adás a vöröskeresztes moz-galom humanitásának egyik legjobb kifejezője. Szegeden a mozgalomban részt vevők számszerű növekedése mel-lett különösen jelentős a

véradás körülményeinek ja-vulása az új vérellátó állo-muson. 1973-ban Szeged la-kóinak öt, 1977-ben már 6,3 százaléka tartozott a térités-mentesen vért adók tábo-rához, s ebben a mozgalomban a szocialista brigádok, s a kisebb lakóhelyi közö-ségek segítségével a leginkább számottevő.

A Magyar Vöröskereszt fő-titkárhelyettese, dr. Gyűző Miklós orvosvezetős az ün-nepségen kitüntetteket adott át. Kiváló véradó szer-vező lett Juhász Géza, Polák Zoltán, Frányó József, Jura-tovics Aladár, Takács Imre-né, Urbán Lajos és Gera Im-re. Ötven alkalommal adott vért, s a Kiváló Véradó ki-tüntetés arany fókuszát kapta Gregus Imre, harminc-szoros véradásért tüntették ki Dold Ferencné, Lajkó Sándort és Elekes Mihályt, s huszonnyolcan kaptak húsz-szoros véradásért kitüntetést. A városi Vöröskereszt elnökségének elismerő okle-velét és ajándékát tizenötven vették át.

Az ünnepség második ré-szében betegársulat /névben mondott köszönetet az ön-zetlen segítségért Varga Ist-ván, aki szív-műtéten, Gal-lor Sándor, aki éremtűtéten esett át, s Látó Ferenc, aki-nek egyhónapos gyermekét mentették meg a véradók. Köszönő szavalkhoz csatla-kozott dr. Gál György egyve-temi tanár, a vérellátó állo-más vezetője, a megyei Vöröskereszt elnöke is.

A véradók és vért kapott betegek találkozója délután a szegedi vérellátó állomás megtekintésével folytatódott, majd a Szegeden szükséges véréksztmények biztosításá-ról és felhasználásáról foly-tattak beszélgetést a találko-zó résztvevők.

NEB-ülés Szegeden

A Szeged megyei városi és szegedi járási Népi Ellen-őrzési Bizottság, tegnap, ked-den Szegeden, a járási hi-vatal épületében Kalmár József elnök vezetésével ülé-sezett. A testület megvitatta és elfogadta a lakosság spor-tolásának, testnevelésének helyzetéről, a balástyai Rákóczi Mezőgazdasági Terme-lőszövetkezet állatforgalmi tevékenységéről szóló jelen-tést, valamint megtárgyalta a Szegedi Építőipari Szövet-kezet Makón végzett szolgál-tati tevékenységének vizsgá-lati programját, amelyet jó-vá hagyott.

A szegedi vizsgálat a mi-nisztériáni utasítás alap-ján beindult tömegsport, va-lamint a tavaly megkezdett Edzett ifjúságért elnevezésű tömegsportmozgalom eredmé-nyeit és hiányosságait tár-ta fel. A felmérés során 25 népi ellenőr felkereste a tanács, a járási hivatal ille-tékes osztályait, általános és középiskolákat — Szegeden, Kisteleken és Balástyán —, valamint az üzemek közül a Szegedi Ecset- és Seprűgyá-rat, a gumigyárat, a kábel-gyárat, a vas- és fémipari szövetkezetet.

A népi ellenőrök megállá-pították, hogy a tömegsport-ra fordított összegek növelé-sét szorgalmazni kell. A tö-megsport lehetőségeit min-den korosztály részére meg kell teremteni. A vállalatok nagy részénél a KISZ- és a szakszervezet támogatja a mozgalmat, de több üzemnél ez a téma helytelen szemlé-let miatt háttérbe szorult.